

Kommer let, går let

Tema: At være ung

Fag: Dansk

Målgruppe: Gym 1g, udskoling

E-bog: "Kommer let, går let" af Jesper Wung-Sung, forlaget Fugl, 2015. E-bogsudgaven er fra 2021

Brug digtsamlingen i 1g, og lær eleverne at analysere digte, perspektivere og arbejde med intertekstualitet. Få sneget kanonforfattere ind i forløbet – Oehlenschläger, Riffbjerg, Johannes V. Jensen.

Faglig relevans

- Analysere, fortolke og perspektivere fiktive tekster
- Kernestof: Et værk i form af en digtsamling

Ideer til undervisningen

Analysebegreber

Hvad enten man vælger at lade eleverne læse værket som helhed eller kun vil bruge udvalgte digte for at arbejde med intertekstualitet, kan man med fordel indlede med begreber til digtanalyse: Tag udgangspunkt i de analysetermer, som eleverne kender fra litterær analyse fra grundskolen eller tidligere forløb i gymnasiet: Således kan eleverne dels trække på den viden, de har, og dels blander de ikke terminologien sammen.

Opstil sammen med eleverne et mind map over de kendte litterære analyseværktøjer til prosa: Fortæller, fortælleposition, fremstillingsformer, komposition, etc. Eleverne skal nu punkt for punkt give en "oversættelse" af begreberne til den terminologi, vi anvender ved analyse af lyrik: Vi anvender fx ikke begrebet "jeg-fortæller", men "det lyriske jeg". Sørg for tydeligt at pege på ligheder og forskelle, og sørg for, at de vigtigste lyriske termer bliver nævnt så som centrallyrik, episk-lyrisk-dramatisk, indre og ydre komposition, digtkomposition med "strofer" og "vers" plus evt. rimskema, semantiske felter, sproglige virkemidler, osv. Resultatet er en samlet oversigt over analyseværktøjer til lyrik. (Ved senere digtlæsning kan man genopfriske elevernes viden ved at bruge listen til en quiz og byt).

Analyse demonstreres

Vælg et kort, traditionelt og "nemt" digt, og vis eleverne, hvordan du selv ville arbejde med det, fx "[Hvor blev I røde roser dog](#)" af Oehenschläger (eller en aktuell popsang, som eleverne kender, der har samme tema).

Perspektivering

Fordel analyseværktøjerne blandt eleverne, og bed dem om at læse Wung-Sungs digt "Find en ny!" fra samlingen "Kommer let, går let" med opgaven: Hvordan vil du (kort) perspektivere det gennemgående digt til "Find en ny!" med fokus på netop dit analyseværktøj? Læreren kan give som eksempel, hvordan man fx kan perspektivere Oehenschlägers bevidst enkle form til Wung-Sungs lyrik, hvor man ofte forstår digtet ved første gennemlæsning, eller hvordan man kan pege på, hvordan årenes afstand toner et kærlighedstab ned til en afklaret og vemodig tone, mens det netop oplevede tab i Wung-Sungs digt resulterer i en anden form, anden tone, gentagelser og manglende overblik.

Øvelsen afsluttes med en liste over perspektiveringsmuligheder.

Intertekstualitet

Introducer begrebet intertekstualitet for eleverne, og læs digtet "Lille Prins på Broen". Lad eleverne arbejde med, hvilken viden som er nødvendig i forståelsen af digtet – både den konkrete hændelse, eventyrtræk og måske Goethes "Erlkönig". Kan man forestille sig det oversat til en anden kulturkreds?

Næste opgave kan være at påvise (intenderet) intertekstualitet: Fordel igen analyseværktøjerne blandt eleverne, og læs derefter digtet "Fjumreår" højt. Eleverne arbejder med deres analyse, og efter fem minutter fremlægger de deres resultater på skift. Lav en samlet fortolkning på klassen. Læs derefter Klaus Ribbjergs digt "Det er blevet os pålagt" fra digtsamlingen Konfrontation, Gyldendal (1963). Hvilke ligheder og forskelle er der i digtenes form, indhold og budskab?

Hvis man vil gå videre med arbejdet med intertekstualitet, kan Wung-Sungs digt "På Ingens station" bruges som indgang til Johannes V Jensens "På Memphis station". Afslutningsvis kan klassen diskutere, om forudsætningsløse læsere får en reduceret oplevelse af Wung-Sungs digt, eftersom de ikke har en litteraturhistorisk viden at trække på.

Digtsamlingen som værk

Man kan vælge at fordele de resterende 20 digte blandt eleverne og bede dem om at forberede spørgsmål til deres klassekammerater. Når de er færdige med deres arbejde, trækker man det antal digte, der passer med, at eleverne skal arbejde i grupper á 3-4 med ét digt pr gruppe. Alle de valgte digte forberedes som lektie.

Klassen sættes sammen i grupper og får tildelt et digt med tilhørende spørgsmål. De besvarer spørgsmålene og giver feedforward på spørgsmålenes indhold og form: Kunne de have været stillet bedre? Var der dele af digtet, der blev underbelyst, og som med fordel kunne have bidraget til fortolkningen?

I opsamlingen prøver klassen at give et samlet bud på digtsamlingen som helhed.

Supplerende materialer

-
- Jesper Wung-Sung: "Skolen" <https://mitcfu.dk/CFUEBOG1123582>
En helt almindelig skole et sted i Danmark forvandles til et mareridt, da alle tilbageholdes på ubestemt tid, mens en dødelig sygdom hænger blandt de indespærrede.
 - Jesper Wung-Sung: "Tretten tynde teenagere" <https://mitcfu.dk/CFUEBOG1123581>
Noveller og kortprosatetekster om unge og for unge om kærlighed, fodbold og tømmermænd, samt om at være indespærret og om at mærke "klappen" ved eksamensbordet.
 - Johannes V. Jensen "Digte" <https://mitcfu.dk/CFUEBOG1120717>
En genudgivelse af udgaven fra 1948, hvor Johannes V. Jensens fem digtsamlinger, Digte (1906), Aarstiderne (1923), Verdens Lys (1926), Den jydsk Blæst (1931) og Paaskebadet (1937) er suppleret med digte fra Aarets Højtider (1925).
 - Klaus Rifbjerg: "Under vejr med mig selv" <https://mitcfu.dk/CFUEBOG1120721>
Digte der følger et livsforløb fra undfangelse til voksenlivets borgerlige forpligtelser og undervejs bevæger sig fra det muntert charmerende til det pågående, frække og selvironiske.